

Bruselj, 30. april 2025
(OR. en)

8187/25

SPORT 18

DOPIS

Pošiljatelj:	predsedstvo
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Zadeva:	Vloga športnikov in športnic pri oblikovanju športnih politik – <i>orientacijska razprava</i>

V prilogi vam pošiljamo usmerjevalni dopis predsedstva o navedeni zadevi za orientacijsko razpravo na seji Sveta (izobraževanje, mladina, kultura in šport) 13. maja 2025.

„Vloga športnikov in športnic pri oblikovanju športnih politik“

Uvod – ozadje razprave

Vloga športnikov in športnic v športni skupnosti ni omejena le na njihove dosežke na nacionalnem in mednarodnem prizorišču. Vse dejavnije sodelujejo v javnih razpravah, v katerih nastopajo kot oblikovalci javnega mnenja in pobudniki sistemskih sprememb. Kako formalizirana in neposredna je njihova udeležba v organih odločanja, pa se med državami članicami EU razlikuje. Športni sektor se sooča s številnimi izzivi in vse večjo potrebo po preglednih in inkluzivnih športnih politikah, zato je treba športnike in športnice sistematično vključevati v postopke odločanja in strateške procese.

Eden od ciljev evropskega modela športa je, da bi podprli in olajšali dostop premalo zastopanih skupin do postopkov odločanja v športu ter spodbudili njihovo dejavno udejstvovanje v teh postopkih. Poudariti je treba, da izkušnje, znanje in profesionalni vidik športnikov in športnic prispevajo k učinkovitejšemu razvoju rešitev, tudi kar zadeva športne politike. Z vključitvijo športnikov in športnic so lahko te politike bolj prilagojene dejanskim potrebam športne skupnosti na vseh ravneh. Na podlagi navedenega je primerno začeti razpravo med predstavniki in predstavnicami držav članic.

Iz teme razprave, ki jo je predlagalo poljsko predsedstvo, je razvidno, da bi morali športniki in športnice postati sooblikovalci športnih politik – v skladu z načeli odprtosti, udeležbe in dobrega upravljanja –, namesto da so samo njihovi naslovniki.

Pomembnost deležniške vloge športnikov in športnic v športni politiki

Športniki in športnice – tako aktivni tekmovalci in tekmovalke kot tisti, ki so že končali svojo športno kariero – so ključni deležniki v sistemu športne politike. Njihov edinstveni vidik, oblikovan na podlagi neposrednih izkušenj v športnih strukturah, jim omogoča, da prepoznajo dejanske potrebe športne skupnosti, opozorijo na sistemske ovire ter predlagajo konkretne in realistične rešitve. Športniki in športnice se kot neposredni upravičenci politik, programov in strategij pogosto zavedajo, kaj dobro deluje in kaj je treba izboljšati, pa naj to zadeva kakovost izobraževanja trenerjev in trenerk ali podporne sisteme za športnike in športnice. Njihove pravice bi morale biti osrednji element pobud, ki so jim namenjene.

Tako aktivni športniki in športnice kot nekdanji tekmovalci in tekmovalke, zlasti olimpijci in olimpijke ter člani in članice nacionalnih reprezentanc, uživajo javno priznanje, obenem pa imajo tudi avtoriteto, ki presega okvire športne skupnosti. Zato lahko njihova udeležba v postopkih odločanja znatno poveča legitimnost strateških ukrepov, okrepi sodelovanje z drugimi deležniki in poveča možnosti za učinkovito izvajanje politike.

Športniki in športnice pogosto nadaljujejo poklicno pot znotraj organizacijskih struktur športa tako na nacionalni kot na mednarodni ravni. Kot strokovnjaki in strokovnjakinje ter svetovalci in svetovalke sodelujejo v upravnih odborih zvez, olimpijskih komitejev in športnih združenj. Vendar njihov vpliv presega okvire tekmovalnega športa – s prisotnostjo v medijih ter sodelovanjem v izobraževanju in družbenih pobudah pomembno vplivajo tudi na razvoj množičnega športa. Športniki in športnice s svojimi dosežki in javno angažiranostjo spodbujajo različne družbene skupine k telesni dejavnosti, s čimer promovirajo zdrav življenjski slog in udejstvovanje v konkretnih športnih zvrsteh. Njihova predanost ne prispeva le k ustvarjanju pozitivne podobe športa, temveč posredno tudi k oblikovanju aktivnejše družbe. Športniki in športnice imajo lahko kot ambasadorji in ambasadorke strategij za razvoj množičnega športa pomembno vlogo pri njihovem oblikovanju in izvajanju.

Zaradi kompetenc, pridobljenih med športno kariero, in širokega nabora dejavnosti so športniki in športnice samoumevni partnerji pri oblikovanju športnih politik. Njihovo sodelovanje v procesu oblikovanja politik prispeva k vzpostavitvi bolj vključujočega in učinkovitejšega športnega sistema, ki se odziva tako na potrebe poklicnih športnikov in športnic kot na potrebe širše športne skupnosti.

Z vidika držav članic in uprave EU je zlasti pomembno vzpostaviti trajne in pregledne mehanizme za dialog s športno skupnostjo. Ustrezno okrepljen in formaliziran glas te skupnosti je lahko bistven za oblikovanje trajnostnih in učinkovitih politik za razvoj športa po vsej Evropi.

Sistematično vključevanje športnikov in športnic v postopke odločanja – priporočila in pozivi k ukrepanju

Še vedno aktivni in nekdanji športniki in športnice so lahko v načrtovanje in v izvajanje ukrepov – tako na nacionalni ravni kot na ravni EU – vključeni na različne načine. Med drugim se lahko:

- v nacionalnih zvezah, ministrstvih za šport in ustreznih institucionalnih organih EU ustanovijo svetovalni sveti, v katerih so zastopani športniki in športnice;
- v organih, pristojnih za razvoj športnih politik, zagotovi ustrezna zastopanost športnikov in športnic;
- podpre izobraževanje športnikov in športnic na področju upravljanja ter njihovo vodilno vlogo v družbi (npr. z usposabljanjem na področju javnih politik, upravljanja športa in športnega prava);
- spodbujajo partnerstva med javnimi upravami, športnimi organizacijami in širšo športno skupnostjo.

Predsedstvo poziva ministre in ministrice, naj odgovorijo na naslednja vprašanja, da bo orientacijska razprava čim bolj konstruktivna:

1. Katere priložnosti in izzivi so povezani z udeležbo športnikov in športnic v postopkih odločanja, ki zadevajo športno politiko?
2. Katere pobude za vključitev športnikov in športnic v proces oblikovanja športnih politik so bile morda v vaši državi že sprejete?
3. Kako lahko Evropska unija podpre države članice pri vzpostavljanju platform za dialog s športniki in športnicami?